

การสำรวจและกำจัดลูกน้ำยุงลาย
ภายใต้โครงการ 1 วัด 1 โรงพยาบาล

สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

มีย.2561

ขั้นตอนการสำรวจและกำจัดลูกน้ำยุงลาย

๑. เจ้าหน้าที่รพ.สต. จัดทำแผนการสำรวจและกำจัดลูกน้ำในพื้นที่วัด โดยให้สำรวจลูกน้ำทุกวันพระเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และกำหนดผู้รับผิดชอบในการสำรวจอย่างน้อยวัดละ ๒ ทีม ทีมหนึ่ง สำรวจลูกน้ำภายในอาคาร และจัดบันทึกในแบบสำรวจ และทีมที่สอง สำรวจลูกน้ำภายนอกอาคาร และจัดบันทึกในแบบสำรวจ
หมายเหตุ นอกอาคาร หมายถึง พื้นที่ที่อยู่ภายนอกผนังกั้นหรือนอกขอบเขตเสาอาคาร เช่นระเบียง ชายคา พื้นที่โล่งแจ้ง
ในอาคาร หมายถึง พื้นที่ที่อยู่ภายในผนังกั้นหรือในขอบเขตเสาอาคาร
๒. เจ้าหน้าที่รพ.สต. ประสานงานติดต่อกับกรมการวัดและเจ้าอาวาส แนะนำตนเอง อธิบายจุดประสงค์ โครงการสำรวจและควบคุมลูกน้ำยุงลาย และแผนการดำเนินงาน พร้อมทั้งขออนุญาตดำเนินการสำรวจ สอบถามถึงตำแหน่งที่ตั้งของภาชนะขังน้ำต่าง ๆ
๓. เจ้าหน้าที่รพ.สต. เตรียมความพร้อมทีมอาสาสมัครสาธารณสุขและจิตอาสา จากคู่มือการสำรวจและกำจัดลูกน้ำยุงลายเพื่อป้องกันโรคติดต่อมาโดยแมลง สำหรับประชาชน ฉบับจิตอาสา “เราทำดีด้วยหัวใจ” (อาสาสมัครสาธารณสุขหรือประชาชน) ให้ความรู้ และเตรียมอุปกรณ์การสำรวจ ดังนี้ กระจบอกไฟฉาย ทรายกำจัดลูกน้ำ แบบฟอร์มรายงาน
๔. ในการสำรวจแต่ละครั้ง ต้องมีเจ้าหน้าที่รพ.สต. เป็นพี่เลี้ยง
๕. เจ้าหน้าที่รพ.สต. นำทีมอาสาสมัครสาธารณสุขและจิตอาสาลงพื้นที่สำรวจ ให้เดินสำรวจทั่วบริเวณวัดทั้งในอาคารและนอกอาคาร เมื่อพบภาชนะขังน้ำ ให้ใช้ไฟฉายส่องดูภายในภาชนะ แล้วบันทึกผลการสำรวจในแบบฟอร์มว่าพบหรือไม่พบลูกน้ำ
๖. หากพบลูกน้ำในภาชนะที่มีน้ำขังให้กำจัดลูกน้ำในภาชนะน้ำขังด้วยวิธีการอย่างง่าย ดังเอกสารที่แนบ
๗. หลังจากสำรวจทำการให้เจ้าหน้าที่รพ.สต. เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และการแปลผลข้อมูล เพื่อหาจำนวนภาชนะที่สำรวจ และจำนวนภาชนะที่พบลูกน้ำยุงลาย ดังนี้

๗.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีหาค่า Container Index (CI) หมายถึง ร้อยละของภาชนะที่พบลูกน้ำยุงลาย
เท่ากับ $\frac{\text{ภาชนะที่พบลูกน้ำ} \times 100}{\text{ภาชนะทั้งหมดที่มีน้ำขัง}}$

๗.๒ การแปลผลข้อมูล

ติดตามประเมินผลการดำเนินงานแต่ละครั้ง เปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการดำเนินงาน และควรระบุชนิดภาชนะที่พบลูกน้ำยุงลาย และส่งรายงานผลการสำรวจลูกน้ำยุงลายตามแบบฟอร์มมายังสำนักโรคติดต่อมาโดยแมลง กรมควบคุมโรคที่ Line@Antiyung

๘. ถ้าหากสภาพแวดล้อมวัดมีต้นไม้อรก้างและเศษขยะจำนวนมาก ให้เจ้าหน้าที่รพ.สต. ประสานกับเจ้าหน้าที่อปท. เพื่อจัดการปรับภูมิทัศน์ของวัด

๙. กรมควบคุมโรค ได้จัดทำ Line@Antiyung เพื่อเป็นช่องทางในการกระจายสื่อความรู้เรื่องโรคติดต่อ นำโดย
ยุ่งลายและมาตรการต่าง ๆ โดยรพ.สต.สามารถแอด Line@Antiyung ได้ตาม QR code

และมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกในศาสนสถาน
๑๐. ผู้ประสานงาน ดร.สุภาวดี พวงสมบัติ โทร. ๐๒-๕๙๐-๓๑๐๘

วิธีกำจัดลูกน้ำในภาชนะน้ำขังอย่างง่าย

๑. ปกปิดภาชนะเก็บน้ำด้วยฝาปิด แต่ภาชนะที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ควรคว่ำไว้มิให้รองรับน้ำ ส่วนภาชนะที่ไม่มีประโยชน์ เช่น กะลา กระป๋อง ควรเผาหรือฝังแล้วแต่สะดวก
๒. แจกกันดอกไม้ ควรเปลี่ยนน้ำทุก ๗ วัน ทำอย่างสม่ำเสมอ
๓. ปล่อยปลากินลูกน้ำลงในภาชนะเก็บกักน้ำ

๔. จานรองกระถางต้นไม้ ควรใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ ประมาณ 1/2 ช้อนชา หรือใส่ทรายธรรมดาใน จานรองกระถางต้นไม้ให้ลึกจนเกือบเต็มความลึก ของจานรอง กระถางต้นไม้

๕. ถอดรองขาตู้กับข้าว ควรใส่เกลือแกง น้ำส้มสายชู หรือผงซักฟอก เพื่อไม่ให้ไข่เจริญเป็น ลูกน้ำ

๖. ให้สารกำจัดลูกน้ำ ได้แก่ ทรายที่มีฟอส ควรใช้ กับภาชนะเก็บน้ำที่ไม่สามารถปิด หรือใส่ปลากิน ลูกน้ำได้

ถ้าหากเป็นภาชนะอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ เช่น โอ่งแตก เศษกระถาง กะลา กระป๋อง ขวดน้ำ ฝาขวด แก้วพลาสติก ถังพลาสติก ให้เก็บแยกขยะตามหลัก ๓ R : Reuse Reduce Recycle

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล.....

รายงานผลการสำรวจลูกน้ำยุงลาย

สำหรับใช้สำรวจในวัด

(จว./อ./ต.).....

Record of Aedes Larval Survey

(2561)

ชื่อวัด.....วันที่สำรวจ.....ผู้ดำเนินการสำรวจ.....

สถานที่ทำการสำรวจ	แหล่งสำรวจ	น้ำใช้		ที่รองน้ำ ตุ๋น/ตุ๋กค้ำ ต้ม/น้ำดื่ม		แจกัน/ที่ปลูก พุดต่าง		กระถาง/จาน รอง		อ่างเลี้ยงบัว/ ไม้		ยางรถยนต์ เก่า		พืชมีกาบใบที่ ขังน้ำได้		เศษภาชนะที่ ไม่ใช้		อื่นๆ ระบุ.....		ระบุภาชนะอื่นๆที่ พบลูกน้ำ
		ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ	ทั้งหมด	พบ			
	นอกอาคาร																			
	ในอาคาร																			
	นอกอาคาร																			
	ในอาคาร																			
	นอกอาคาร																			
	ในอาคาร																			
	รวม																			
	นอกอาคาร																			
	ในอาคาร																			

สรุป ชนิดภาชนะที่ยุงลายชอบวางไข่

กรุณาส่งผลการสำรวจลูกน้ำยุงลายภายใต้โครงการ 1 วัด 1 โรงพยาบาล มาที่ Line@Antiyung ตาม QR code

- หมายเหตุ :
- นอกอาคาร หมายถึง พื้นที่ที่อยู่ภายนอกพังกั้นหรือนอกขอบเขตเสาอาคาร เช่น ระเบียง ชายคา พื้นที่โล่งแจ้ง
 - น้ำใช้ หมายถึง น้ำใช้ในห้องน้ำ น้ำใช้รดต้นไม้ น้ำสำหรับใช้งานอื่นๆ
 - เศษภาชนะที่ไม่ใช้ หมายถึง เศษวัสดุที่สามารถขังน้ำได้ เช่น ถังโม่ ครอบ ถังพลาสติก/ขวดน้ำทิ้ง ฝาพลาสติก กระถางแตก ฯลฯ
 - ภาชนะทั้งหมด หมายถึง ภาชนะที่มีน้ำขัง รวมทั้งภาชนะที่มีปลา หรือทรายที่มีฟอส
 - ในอาคาร หมายถึง พื้นที่ที่อยู่ภายในพังกั้นหรือในขอบเขตเสาอาคาร
 - พืชที่มีกาบใบ เช่น สับปะรดสี กาบในกล้วย ดอกปักษาสวรรค์ เป็นต้น